

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 182g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 114
alin. (4) din Codul de executare

CHIȘINĂU

30 iunie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 iulie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 30 iunie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „sau nu a prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale” din articolul 114 alin. (4) din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, ridicată de dl avocat Vladimir Stialidi, în interesele unei Olga Viculova, parte în dosarul nr. 2r-1407/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău format din dnele Maria Guzun, Ina Dutca și Ala Malîi.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. În baza încheierii din 25 septembrie 2015, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a emis un titlu executoriu prin care a dispus încasarea de la dl M. E. în beneficiul unei Olga Viculova a pensiei alimentare în mărime de 1/3 cotă-parte din salariu și/sau din alte venituri, lunar pentru întreținerea copiilor minori A.V. și R.V., începând cu 10 februarie 2015 și până la atingerea majoratului.

4. La cererea unei Olga Viculova, prin încheierea din 22 octombrie 2020, executorul judecătoresc a stabilit restanța la achitarea pensiei alimentare în sumă de 141 156,97 lei pentru perioada 10 februarie 2015 - 22 octombrie 2020.

5. Pe 10 februarie 2021, dna Olga Viculova a solicitat executorului judecătoresc să stabilească locurile de muncă ale dlui M. E. și să recalculeze pensia alimentară având în vedere veniturile reale ale acestuia. Această solicitare a fost respinsă de executorul judecătoresc printr-o scrisoare din 12 martie 2021, în care a menționat că recalcularea pensiei

alimentare nu poate fi făcută, dat fiind faptul că încheierea sa din 22 octombrie 2020 nu a fost contestată și, prin urmare, are caracter executoriu.

6. Pe 26 martie 2021, dna Olga Viculova a contestat scrisoarea executorului din 21 martie 2021 în fața Judecătoria Chișinău, sediul Centru, solicitând anularea ei, obligarea executorului judecătoresc să stabilească locurile de muncă ale dlui M.E. și să recalculeze pensia alimentară reieșind din veniturile reale ale acestuia. La 16 aprilie 2021, executorul judecătoresc a depus o referință în care a menționat că cuantumul restanței la achitarea pensiei alimentare a fost stabilit pe baza salariului mediu pe țară la momentul stabilirii restanței, așa cum prevede articolul 114 alin. (4) din Codul de executare, având în vedere că dl M.E. nu a prezentat acte care confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale.

7. Prin Încheierea din 23 aprilie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins contestația dnei Olga Viculova. În motivarea soluției, instanța de judecată a menționat că contestația reclamantei nu poate fi admisă, dat fiind faptul că încheierea executorului judecătoresc din 22 octombrie 2020 nu a fost contestată și, prin urmare, aceasta este executorie. De asemenea, instanța a făcut trimitere la articolul 114 alin. (4) din Codul de executare, care permite executorului să stabilească cuantumul restanței la achitarea pensiei alimentare în baza salariului mediu pe țară la momentul stabilirii restanței, dacă în perioada în care s-a format restanța debitorul nu prezintă acte care confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale. Pe 13 mai 2021, încheierea Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a fost contestată cu recurs de dna Olga Viculova.

8. În 24 iunie 2021, dl avocat Vladimir Stialidi a ridicat, în interesele dnei Olga Viculova, excepția de neconstituționalitate a textului „sau nu a prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale” din articolul 114 alin. (4) din Codul de executare.

9. Prin Încheierea din 5 iulie 2021, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 50

Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

(3) Statul acordă alocațiile necesare pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi ori cu dizabilități. Alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege.

(4) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(5) Autoritățile publice asigură condiții pentru participarea liberă a tinerilor la viața socială, economică, culturală și sportivă a țării.”

Articolul 120

Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.

11. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 114

Modul de încasare a pensiei de întreținere și a restanțelor la pensie

„[...]”

(4) Dacă debitorul nu a lucrat sau nu a beneficiat de prestații sociale în perioada în care s-a format restanța **sau nu a prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale**, cuantumului restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe țară existent la momentul determinării restanței.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că textul criticat îi permite executorului judecătoresc să nu stabilească pensia de întreținere a copiilor având în vedere veniturile reale ale debitorului, ci să opteze, mai curând, pentru încasarea pensiei de întreținere reieșind din salariul mediu pe țară existent la momentul determinării restanței. De asemenea, potrivit textului criticat, debitorul poate să nu-i comunice executorului judecătoresc actele referitoare la veniturile sale, fapt care-i va permite să achite pensia de întreținere pe baza salariului mediu pe țară, care poate fi mai mic decât veniturile sale reale. Autorul notează că aceste situații afectează interesele creditorului.

13. Autorul excepției mai notează că, deși pe baza articolului 75 alin. (1) din Codul familiei instanța poate dispune încasarea pensiei de întreținere în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru doi copii și 1/2 – pentru trei și mai mulți copii, textul criticat face posibilă diminuarea sumei stabilite printr-o încheiere judecătorească, încălcând astfel caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești.

14. În fine, autorul excepției menționează că diminuarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor, stabilită printr-o hotărâre judecătorească, încalcă dreptul copiilor la un quantum decent al pensiei alimentare, prevăzut de articolul 50 din Constituție.

15. Prin urmare, în opinia autorului excepției, dispozițiile contestate contravin articolelor 1, 4, 46, 47, 50, 54 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Vladimir Stialidi, în interesele dnei Olga Viculova, parte în dosarul nr. 2r-1407/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Curtea reține că sesizarea este formulată de un subiect căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de executare, ține de competența Curții Constituționale.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „sau nu a prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale” din articolul 114 alin. (4) din Codul de executare. Curtea observă că prevederile contestate au fost aplicate la soluționarea cauzei (a se vedea §§

6 și 7 *supra*). Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Autorul excepției consideră că prevederile contestate contravin articolelor 1 [*statul Republica Moldova*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*], 47 [*dreptul la asistență și protecție socială*], 50 [*ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 120 [*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*] din Constituție.

21. Cu privire la incidența articolelor 1 și 4 din Constituție, Curtea reiterează că acestea comportă un caracter general și nu pot constitui repere individuale, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 158 din 22 decembrie 2020, § 24; DCC nr. 26 din 22 februarie 2022, § 20; DCC nr. 38 din 24 martie 2022, § 21). De asemenea, cu referire la pretinsa incidență a articolului 54 din Constituție, Curtea a subliniat că nici acest articol nu poate fi invocat de sine stătător. Articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 112 din 15 iulie 2021, § 22; DCC nr. 13 din 1 februarie 2022, § 21).

22. Cu privire la incidența articolului 47 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat caracterul contradictoriu al dispozițiilor contestate cu prevederile acestui articol. Simpla trimitere la această prevedere constituțională nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 76 din 1 iunie 2021, §§ 23-24).

23. Cu privire la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea constată că executorul judecătoresc este abilitat prin lege să urmărească mijloacele bănești ale debitorului (atât în numerar, cât și de pe conturile lui bancare) și veniturile acestuia (salariul, pensia, bursa, alte venituri). De asemenea, executorul judecătoresc trebuie să exercite controlul asupra corectitudinii îndeplinirii indicațiilor sale privind urmărirea mijloacelor bănești și a veniturilor debitorului (a se vedea articolul 22 alin. (1) lit. q) din Codul de executare).

24. Pe de altă parte, legea obligă debitorul să execute documentul executoriu, să declare în scris, pe propria răspundere, executorului judecătoresc, la solicitarea acestuia, toate veniturile, drepturile de creanță deținute și bunurile sale, inclusiv cele care se află în proprietate comună pe cote-părți, în devălmășie sau care sunt gajate, precum și locul aflării lor. Aceași obligație revine și conducătorilor, contabililor și fondatorilor

persoanei juridice debitor (a se vedea articolul 44 alin. (3) din Codul de executare).

25. Totodată, Codul de executare reglementează situațiile în care debitorul nu achită pensia de întreținere stabilită prin documentul executoriu. Pentru a concilia situația financiară a debitorului în perioada formării restanței cu interesele creditorului la plata pensiei de întreținere, legislatorul a stabilit că cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe țară la momentul stabilirii existenței unei restanțe. Această regulă se aplică doar față de situația: (a) debitorilor care nu au lucrat sau nu au beneficiat de prestații sociale în perioada în care s-a format restanța și (b) debitorilor care nu au prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale.

26. În opinia autorului excepției, stabilirea cuantumului restanței la pensia de întreținere în funcție de salariul mediu pe țară pentru debitorii care nu au prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale restrânge în mod nejustificat dreptul de proprietate. Sub acest aspect, Curtea reține că neprezentarea de către debitor a actelor care confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale nu-l împiedică pe creditor să solicite executorului judecătoresc identificarea veniturilor reale ale debitorului. Creditorul poate prezenta informații noi executorului judecătoresc cu privire la veniturile debitorului care nu erau cunoscute executorului la momentul stabilirii cuantumului restanței la pensia de întreținere. Potrivit articolului 105 alin. (2) din Codul de executare, persoanele fizice și juridice sunt obligate, la cererea executorului judecătoresc, să prezinte în termen informații despre câștigul lunar și despre alte venituri ale debitorului.

27. Totodată, creditorul poate contesta acțiunile sau inacțiunile executorului judecătoresc în instanța de judecată, în cazurile în care executorul a satisfăcut parțial sau a respins cererile creditorului (a se vedea articolul 161 din Codul de executare). Așadar, Curtea consideră că Codul de executare conține suficiente garanții pentru creditor în cazurile în care debitorul nu prezintă actele care confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale în procedura de stabilire a cuantumului restanței la pensia de întreținere. Prin urmare, Curtea notează că autorul sesizării nu a demonstrat că textul criticat afectează articolul 46 din Constituție.

28. Curtea reține că raționamentele de la §§ 23-27 *supra* sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și referitor la incidența articolului 120 din Constituție

29. Cu privire la incidența articolului 50 alin. (2) din Constituție, Curtea reiterează că obligația statului de a stabili un regim special de asistență în realizarea drepturilor copiilor și tinerilor, prevăzută de acest articol, nu echivalează cu un drept fundamental al celor din urmă. Acest articol stabilește mai curând un obiectiv al autorităților care poate fi avut în vedere la examinarea constituționalității unei legi care îi vizează pe copii și pe tineri dacă se constată incidența unui drept fundamental (DCC nr. 70 din 26 mai 2022, § 18).

30. Așadar, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „sau nu a prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale” din articolul 114 alin. (4) din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, ridicată de dl avocat Vladimir Stialidi, în interesele dnei Olga Viculova, parte în dosarul nr. 2r-1407/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 30 iunie 2022
DCC nr. 84
Dosarul nr. 182g/2021*